

تلفیقی از سنت و مدرنیته

نگاهی به هتل‌های سنتی مجموعه مهر در شهر یزد

داریوش آل‌آقا

alagha56@iranamag.com

عکس ها: رضا ولوقی

۲۰۰ ساله باشید و در سوئیتی با همه امکانات یک هتل مدرن حتی با جکوزی، اقامت داشته باشید، یک سوی جذابیت اقامت در هتلی مثال فهادان است و در سوی دیگر این که در همان سوئیت می‌توانید لذت هوای خنک گرفته از بادگیرها را هم تجربه کنید که این دومی دقیقاً اوج لذت اقامت در چنین فضایی است.

دکتر محتاج‌الله این مهم را چنین توضیح می‌دهد: «سعی ما این بوده که بتوانیم این خانه‌ها را به نوعی به صورت هتل - موزه درآوریم. به طوری که مثلاً در هتل فهادان شما می‌توانید بادگیرها، سرداب‌ها، چاه‌خانه، هشتی، پنج‌دری و باقی مشخصات بارز خانه‌های قدیمی را مشاهده کنید. این مهم سوای آن که برای ما ایرانی‌ها یادآور گذشته پرافتخارمان است، برای خارجی‌ها نیز تداعی کننده فرهنگ و تاریخی از ایرانیان است که در زمان‌های دور چگونه می‌زیسته‌اند.»

اشاره به استقبال خارجی‌ها از هتل‌های سنتی هم موضوع جالبی است و یادآور آن که این مجموعه‌ها تنها برای ایرانی‌ها جذابیت ندارد و اگر برای ما حالتی نوستالژیک دارد، برای آن‌ها نیز یک جاذبه فوق‌العاده به‌شمار می‌رود، به طوری که مدیریت مجموعه در تأیید این ادعا می‌گوید: «واکنش مسافران خارجی بسیار جالب است به طوری که به‌محض ورود و پیش از آن که در اتاق‌هایشان اسکان یابند شروع به عکس‌برداری و گرفتن فیلم می‌کنند. مسافران خارجی ۶۰ درصد میهمانان ما را تشکیل می‌دهند.

استقبال این چنینی از هتل‌های سنتی، این ایده را به ذهن متبادر می‌سازد که شاید بتوان این جذابیت را حداقل در نوع معماری در هتل‌های تازه تأسیس هم لحاظ کرد و بر میزان جذب گردشگر تأثیر گذارد. دکتر محتاج‌الله در این باره اظهار می‌دارد: «در حال حاضر هم این ایده در حال اجراست و اتفاقاً هم بسیار ارزنده است چراکه می‌بایست به هر شکل ممکن، سنت و تاریخمان را به نوعی به دیگران نشان دهیم اما باید در نظر داشت که این ایده با نفس خانه‌های سنتی تفاوت‌هایی دارد. چراکه معمولاً آن‌چه را در خانه‌های قدیمی می‌بینید نمی‌توانید در هتل‌های مدرن بیابید. در هتل‌های مدرن اثری از سرداب، بادگیر، چاه‌خانه و ... نیست. مضاف بر آن که چون خانه‌های قدیمی کاملاً ساختاری از خشت و گل دارند و اثری از آهن در آن‌ها نیست، هیچ‌گونه اثر مغناطیسی و مخل بر آسایش مسافر ندارند. نکته دیگر آن‌که در این خانه‌ها انرژی مثبتی از پیش وجود داشته که به‌لحاظ علمی ثابت شده است که از بین نرفته، بنابراین مسافر خیلی سریع‌تر از هتل‌های مدرن با آن ارتباط برقرار می‌کند.»

این گفته دقیقاً مؤید همان احساسی است که از اقامت در یکی از این هتل‌های سنتی به‌دست می‌آید. اقامتی که در حد تعریف و تصویر نمی‌گنجد و باید آن را تجربه کرد. تجربه‌ای که تکرار بی‌تردید آرزوی هرروزه خواهد شد. آدمی را از گذشته‌اش فاصله نیست حتی اگر آن را ندیده باشد، شنیدن هم شوق تصویر می‌سازد.

گفت‌وگوی کامل ما را با دکتر محتاج‌الله در پرونده «هتل و خانه‌های قدیمی» در شماره‌های آتی ایرانا خواهید خواند.

ذات هر سفری سوای تمام علائق و جذابیت‌هایی که آدمی را به انجامش وادار می‌سازد، آسایش خیال است. آسایشی که در سایه آن بتوان لختی از غبار زندگی روزمره رهایی یافت و در فضایی متفاوت از چرخه ماشینی رویاها را بالای توانمند بخشید تا آسوده از هر باید و نیایدی پرواز کنند.

اما این آسودگی خیال تنها آن‌جایی شکل می‌گیرد که بتوان غبار سفر را از تن شست و نفسی تازه کرد، به‌راستی اصالت وجودی اقامت‌گاه‌ها در دنیای امروز چیزی جز این است؟

پس فوق‌العاده خواهد بود اگر ماوای شما سکوی بلند پرواز رؤیاهایتان باشد. چه بسا ناخودآگاه شما را با خود به پستوهای تاریخ کشاند و آتش حسرت زندگی را در زمان‌هایی که از دود و آهن خبری نبود و دل‌ها به رشته‌هایشان شاد بودند نه به رؤیاهایشان، در وجودتان شعله‌ور سازد؛ هتل‌های سنتی چنین مزتی دارند.

سال‌ها پیش، استفاده از خانه‌های قدیمی برای برانگیختن حس نوستالژی تنها در فیلم‌ها و سریال‌ها کاربرد داشت تا بلکه لحظاتی، ایرانی را به گذشته پرمطراقتش برگرداند اما امروز تغییر کاربری برخی از این خانه‌های قدیمی به هتل، شرایطی را فراهم آورده تا بتوان طعم خوش زندگی گذشته را حداقل برای چند روز چشید. سفر به یزد با همه اصالت و تاریخی که خون ایرانی بودن را در رگ‌ها به‌جوش می‌آورد، فرصتی است تا بتوان این خاطره را در یاد نقش زد و در این ره مجموعه هتل‌های سنتی مهر شرایط این نقش را تسهیل می‌سازند.

این مجموعه که ایده و اجرای آن توسط دکتر محتاج‌الله و دوستانشان شکل گرفت، در طول مدت کوتاهی چنان نظر را به‌خود جلب کرد که هتل سنتی مهر که در واقع خانه زرگری‌های یزد بوده، در سال ۲۰۰۴ موفق به دریافت جایزه افتخار سازمان جهانی یونسکو شد.

دکتر محتاج‌الله که یک پزشک است و تنها به‌صرف علاقه خویش به مقوله سفر در این راه گام نهاده است، خود در این باره می‌گوید: «ایده چنین کاری (تفسیر کاربری خانه‌های سنتی به هتل) از حدود ۱۰ سال پیش در ذهن من و دوستانم شکل گرفت. در آن زمان، خانه ملک‌التجار یزد را برای این کار انتخاب کردیم که خیلی زود هم مورد استقبال واقع شد و در کتاب Lonely Planet به‌عنوان یکی از سه هتل برگزیده خاورمیانه در کنار هتل سنتی مهر و هتل فهادان نامیده می‌شوند که به‌مراتب به‌نسبت ملک‌التجار دارای امکانات رفاهی مناسب‌تری هستند.

وقتی صحبت از امکانات رفاهی در خانه‌های قدیمی آن‌هم با قدمتی بیش از ۲۰۰ سال می‌شود، در وهله نخست تصویری روشن از امکانات امروزی هتل‌ها را نمی‌توان برای آن تصور کرد اما یک شب اقامت کافی است تا هم این تصویر را واقعی ساخت و هم به درک مشکلاتی برای تلفیق آن‌ها با خشت و گل رسید. تصور این‌که در یک خانه

رتال جامع علوم انسانی و مطالعات